

Relevant pædagogisk støtte er essentiel, og psykosocial intervention er sædvanligvis nødvendig.«

Sådan skriver Sundhedsstyrelsen i et såkaldt produktresumé for den mest anvendte medicin mod ADHD, pillen Ritalin. Dem blev der alene i 2011 solgt knap 27 millioner af herhjemme, og selv børn under 5 år får nu medicin mod opmærksomhedsforstyrrelsen med de fire bogstaver.

Der er derfor pædagoger og lærere, som udleverer piller i dagtimerne i børnehaver og skoler, men de burde have lov at følge en anden recept. For det er en fejl, at der ikke ordineres pædagogisk støtte i samme omfang, som der udskrives piller, mener Tine Basse Fisker, der er ekstern lektor på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) ved Aarhus Universitet og forsker i børn med diagnoser og pædagogisk arbejde.

»Optimalt skal man have fat i familien, børnehaven eller skolen, samtidig med at barnet medicineres, for uden pædagogisk støtte dæmpes barnets symptomer bare i en periode. Barnet bliver ikke hjulpet til at lære at håndtere for eksempel sin hyperaktivitet eller uopmærksomhed, og når medicinen stopper, er de lige så dårligt stillede som før,« siger hun.

Hvorfor boom i ADHD?

Antallet af danskere med udviklingsforstyrrelser eksploderer i disse år, og ADHD er i størst vækst. Ifølge Statens Serum Institut var der i 2009 24.000 mennesker med den diagnose, hvilket er tusind procent flere end bare ni år tidligere.

Årsagerne er mange. Mere kemi i omgivelserne, flere for tidligt fødte børn med risiko for at udvikle vanskeligheder og en generel diagnosticeringsiver i samfundet. Derudover stiller samfundet krav til børn og unge i daginstitutioner og skoler, som ikke alle kan opfylde.

»Vi er i dag meget orienterede mod, at man både skal kunne sidde stille på en stol og lære at læse, og samtidig skal man være kreativ, kunne forvalte stor frihed og tage ansvar for sin egen læring. Det er rigtig godt og udvikler selvstændigt tænkende børn, men det er svært for dem, der har brug for mere faste rammer og større forudsigelighed fra dag til dag,« siger Tine Basse Fisker.

En yderligere forklaring på flere diagnoser er, at børns nære omgivelser har fået sværere ved at favne dem, der ikke er som andre.

»Noget tyder på, at vi genererer mere uro forstået som uopmærksom adfærd i børnehaverne som konsekvens af mindre voksentid til det enkelte barn. Den uro eksporteres til skolen, som derfor får sværere ved at håndtere

2

Pædagogik er bedre medicin

Der udstedes oftere recept på piller end på pædagogik, når børn og unge får diagnosen ADHD. Men på den lange bane er pædagogisk intervention bedre medicin, mener inklusionsforsker TINE BASSE FISKER.

Af ANNETTE HAUGGAARD

»For pædagoger og lærere er diagnoser ikke relevante, for de tager sig alligevel forskelligt ud, og man kan ikke slutte fra en diagnose til en bestemt adfærd.«

de børn, der for alvor stritter ud, og omgivelsernes syn er afgørende for, om noget diagnosticeres eller ej. Vi kan have to børn med præcis samme adfærd, men kun den ene får en diagnose, fordi det andet barns omgivelser kan håndtere barnets udfordringer og ikke betragter en bestemt adfærd som et problem,« siger Tine Basse Fisker, der dog understreger, at nogle børn har det så svært, at et skift i omgivelser ikke kan fjerne deres lidelser.

Diagnoser er ligegyldige

Men i virkeligheden er diagnoser slet ikke så vigtige.

»For pædagoger og lærere er diagnoser ikke relevante, for de tager sig alligevel forskelligt ud, og man kan ikke slutte fra en diagnose til en bestemt adfærd. Det er meget mere relevant at finde ud af, hvad der er på spil for det enkelte barn. For eksempel at Peter har svært ved at sortere i informationer, altid ser detaljer, men ikke kan få øje på helheden og har vanskeligt ved at huske en rækkefølge af komplicerede handlinger,« siger Tine Basse Fisker.

Sådanne oplysninger kan være med til at pege på, hvilken form for pædagogisk støtte det enkelte barn har brug for.

»Men der findes ikke én rigtig metode til at arbejde med børn med ADHD. Der er et væld af metoder, tips og tricks, som kan bruges med forskellig effekt, men den bedste tilgang er altid den, der ender med at gøre pædagogen overflødig. For nok kan pædagogik ikke fikse problemer knyttet til ADHD, men pædagogik kan hjælpe barnet til at udvikle nogle strategier for, hvordan det mestrer sin situation og håndterer sine vanskeligheder,« siger Tine Basse Fisker.

Vigtigt med støttende teknikker

Visualisering er et eksempel på en helt basal måde at hjælpe barnet til at få overblik og skabe struktur på, som ofte er vanskeligt for børn med en ADHD-diagnose. En lille billedserie viser enkeltdele i en handling i den rækkefølge, de skal udføres, så et skolebarn for eksempel kan se, at når klokken ringer ind, skal penalhuset op af tasken efterfulgt af en bog, der derefter slås op, før barnet til sidst retter sin opmærksomhed mod læreren.

Det er den langsigtede effekt, der gør pædagogik til en bedre medicin end piller.

»Jeg hører ofte fra psykiatere, at når et barn får medicin og støttetimer, så begynder det at gå bedre, hvorefter man fjerner barnets støtte igen, og efter noget tid går det dårligt igen, men så kommer støtten ikke tilbage. I stedet skruer man op for medicineringen. Jeg fører ikke korstog mod medicineringen, men jeg ville ønske den pædagogiske intervention fik langt større vægt, så for eksempel flere unge bliver i stand til at klare sig selv frem for at ende med førtidspension og diagnose som 18-årig.«

TINE BASSE FISKER

Ph.d., inklusionskonsulent og ekstern lektor i pædagogisk psykologi på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) ved Aarhus Universitet. Hun har netop afsluttet forskningsprojektet »Mere viden om diagnoser« for BUPL.